

Και λοιπόν, εύλογημένοι χριστιανοί, μην στεκόμεσθαι μόνον ἕως αὐτοῦ, ἀλλὰ ἄς ἰδοῦμεν καὶ παρέκει. ἄς συλλογισθοῦμεν πῶς ἀναστένεται ὁ νεκρός. αὐτὸς ὅπου κείται τῶρα, πάλιν μέλλει νὰ ἀναστηθῆ. αὐτὸς ὅπου σιωπᾷ, πάλιν μέλλει νὰ συντύχη. καὶ τότε; ὅταν ἔλθῃ ἡ φοβερὰ ἡμέρα τῆς κρίσεως. ὅταν καθίση ὁ κριτὴς νὰ κρίνῃ τὸν Κόσμον. ὅταν παρασταθοῦσι χιλιάδες καὶ μύρια μυριάδες. ὅταν ὁ Οὐρανὸς τυλίγεται ὡς χαρτίον. ὅταν τὰ μνήματα ἀνοίγονται. ὅταν ἡ βρῦσαις ξηραίνονται. οἱ ἄβυσσοι σαλεύονται, ἡ γῆ τρομάσσει, τὰ ὄρη σείονται. ποταποὶ μᾶς πρέπει τότε νὰ εἴμεσθαι; διὰ τὰ ἔργα μας, διὰ τὰς πράξεις μας, διὰ τοὺς ἀργοὺς λογισμοὺς, διὰ τὰ ἄσχημα νεύματα, διὰ ὅσα κάμνομεν νυκτὸς καὶ ἡμέρας; διὰ ὅσα κάμνομεν θεληματικῶς καὶ μὴ θέλοντας; ἀλήμονον, ἀδελφοί μου, ποταπὸς εἶναι ὁ τόπος ἐκεῖνος, ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅπου καλεῖται τάρταρος; τὸν ὅποιον τόπον καὶ αὐτὸς ὁ διάβολος φρίσσει βλέπωντάς τον. ἀλήμονον, ποταπὴ εἶναι ἡ γέεννα τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου, ὅπου καίει καὶ ποτε δὲν φωτίζει; ἀλήμονον, ποταπὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ σκολίγια τῆς κολάσεως, ὅπου ποτε δὲν ἀποπαύουσι τρώγοντας τοὺς ἀμαρτωλοὺς; ἀλήμονον, ποταποὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ δαίμονες, ὅπου τὸν θέλουσι τυραννῆ; τότε θέλομεν κράζῃ, καὶ κανεὶς δὲ μᾶς θέλει ἀκούῃ. κλαίῃ θέλομεν, καὶ κανεὶς δὲν μᾶς λυπᾶται. ἀλήμονον εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς. ὅταν οἱ δίκαιοι στέκονται ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνοι λυποῦνται. ὅταν οἱ ἀμαρτωλοὶ κλαίουσι, καὶ οἱ δίκαιοι χαίρονται. ὅταν οἱ δίκαιοι χορεύουσι, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ δέρνονται. ὅταν οἱ δίκαιοι εἶναι εἰς κατάψυχον, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὸν φοβερὸν χειμῶνα. ἀλήμονον εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς. ὅτι ἂν οἱ δίκαιοι δοξάζονται, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ καταδικάζονται. ἀλήμονον εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ὅταν οἱ δίκαιοι θέλουσιν ἔχη πᾶσα ἀγαθὸν, καὶ ἐκεῖνοι θέλουσι βλέπη, νὰ λυποῦνται. ὅταν οἱ δίκαιοι τιμοῦνται, ἐκεῖνοι ὀνειδίζονται. ὅταν οἱ δίκαιοι χαίρονται, ἐκεῖνοι λυποῦνται. ὅταν ψάλλουσιν οἱ δίκαιοι, ἐκεῖνοι κλαίουσιν. οἱ δίκαιοι θέλουν εἶσθαι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. οἱ δίκαιοι χαίρονται εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ βασανίζονται εἰς τὴν κόλασιν. οἱ δίκαιοι γνωρίζουσι ἕνα τὸν ἄλλον, καὶ οἱ κολασμένοι οὐδένα βλέπουσιν. οἱ δίκαιοι λαμπρύνονται, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ σκοτίζονται. οἱ δίκαιοι ἀσπρίζουσι, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ μαυρίζουσιν. οἱ δίκαιοι εἶναι χορτασμένοι, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ πεινασμένοι. οἱ δίκαιοι εἶναι εἰς Παράδεισον, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς κόλασιν. οἱ δίκαιοι εἶναι εἰς περιβόλια εὐμορφα, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς λάκκους σκοτεινοῦς. οἱ δίκαιοι μὲ τοὺς ἀγγέλους, καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ μὲ τοὺς διαβόλους. οἱ δίκαιοι εἰς χα-

ραῖς, καὶ οἱ ἄμαρτωλοὶ εἰς λύπαις. οἱ δίκαιοι στεφανώνονται, καὶ οἱ ἄμαρτωλοὶ ὄνειδίζονται. οἱ δίκαιοι ἀπάνω, καὶ οἱ ἄμαρτωλοὶ κάτω. οἱ δίκαιοι εἰς τὸν Οὐρανὸν, οἱ ἄμαρτωλοὶ εἰς τὴν ἄβυσσον.

Διὰ ταῦτα πρέπει, εὐλογημένοι χριστιανοὶ, νὰ θρηνοῦμεν. διὰ ταῦτα πρέπει νὰ κλαίωμεν. αὐτὰ πρέπει νὰ ἐνθυμούμεσθην, νὰ μὴν μὰς λείπη ποτὲ τὸ δάκρυον. ἄκου, ὅπου ζῆς πενήντα ἢ ἑκατὸν χρόνους καὶ πλουτένεις, καὶ τεκνοποιεῖς, καὶ προικίζεις υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ βασιλεύεις, καὶ ἐξουσιάζεις, ἔπειτα τὸ τέλος τί; θάνατος. καὶ μετὰ θάνατον; κρίσις, ὅπου δὲν ἔχει τέλος, καὶ μετάνοιαν. διὰ τοῦτο ἐπαινοῦμεν τὰ μικρὰ παιδιά, ὅτι ἀπέθαναν ἀναμάρτητα. διατοῦτο λέγομεν καὶ ἡμεῖς πολλαῖς φοραῖς, πῶς δὲν ἀπεθάναμεν μικροὶ, ὅταν ἤμεσθαι παιδιά; καὶ λοιπὸν ἀδελφοί μου, αὐτὸ ὅπου ἐπαινοῦμεν, καὶ ἀγαποῦμεν νὰ τὸ ἐπαθέναμεν ἡμεῖς, ὅταν τὸ βλέπομεν εἰς τὰ μικρὰ παιδιά, ἄς μὴν τὸ κλαίωμεν. ἀλλὰ λέγουσι τινὲς, υἱὸν εἶχα μονογενῆ, φρόνιμον, τίμιον, ὠραῖον, νὰ μὲ γεροθροφήσῃ, νὰ μὲ κιτάξῃ εἰς τὴν ἀσθένειάν μου, καὶ τῶρα ἀπέθανε, καὶ νὰ μὴν κλαίω; πόσα νὰ εἰπῶ, καὶ νὰ μὴν κλαύσῃ ὁ ἄνθρωπος; εὐλογημένοι χριστιανοί. δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν θρηνήσῃ τινάς. ἤξεύρω το καὶ ἐγὼ, ὅτι μιᾶς φύσεως εἴμεσθην. γνωρίζω το καὶ ἐγὼ, ὅτι κλαίω. ἀλλὰ δὲν λέγω νὰ μὴν δακρύσῃς οὐδεποσῶς. δάκρυσον, κλαῦσον, εὐχαρίστησε καὶ τὸν Θεόν. ὅτι καὶ ὁ Κύριος δείχνωντας τὸ φιλόνητον, ἔκλαυσε ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἐδάκρυσεν. τόσον μόνον κλαῦσε, ὅσον σὲ σύρνει τὸ φυσικόν. μὴν σύρῃς τὰ μαλιά σου, μὴ δὲ λυπηθῆς ἄχρι θανάτου. μὴν περιπατῆς ὡς ἔξω τοῦ νοός σου ἀπὸ τὴν λύπην σου. πολλάκις δὲ τινὲς ὡς ἄγνωστοι καὶ μωροὶ, μὴδὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅπου ἐθάπτῃ ὁ ἐδικός τους ὑπάγουσι. τί ἄλλο ἀπρεπώτερον; τί ἄλλο ἐθνικώτερον; τί ἄλλο ἔξω τῆς χριστιανικῆς τάξεως; μὲ τὸν Θεὸν κρατεῖς ἔχθραν, μὲ τὸν βασιλέα ἔχεις μάχην, ἀμὴ μὲ τίναν νὰ ἔχῃς ἀγάπην; ὁ Θεὸς τὸν ἐπῆρε, καὶ ἐσὺ γογγίζεις; ὡς τε δὲν ἤξεύρει ὁ Θεὸς τί κάμνει; δὲν γνωρίζει ὁ μόνος καρδιογνώστης, τί ποιεῖ; ὅταν ἰδῆς θάνατον τοῦ υἱοῦ σου, εἰπέ ὡς ὁ Ἰωβ, ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο. ὅτι καὶ ἐκεῖνος δώδεκα υἱοὺς εἶχε, καὶ ἀπέθαναν εἰς μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ δὲν ἐβλασφήμησε, μὴδὲ εἶπεν ἀπρεπον λόγον ἀπὸ τὸ στόμα του, ὡσὰν τινὲς ἄγνωσταὶ καὶ μωραῖς γυναῖκες, ὅπου λέγουσι, ὄχι Θεέ μου, καὶ διατί ἔκαμες ἔτσι;

Ἐὰν εἶχες γυναῖκα καὶ ἐκοιμήθη, δόξασε τὸν Θεόν, ὅπου σὲ ἀντάμωσε μετ' αὐτήν, καὶ πάλιν σὲ ἐχώρησεν ἀπ' αὐτήν, ἢ ὅτι ἦτον ἄτυχη καὶ σὲ ἐξέννοιασεν ὁ Θεὸς ἀπ' αὐτήν. ἢ ὅτι ἦτον καλὴ, καὶ ἀγάπησέν την ὁ Θεὸς καλλίτερα. ὁμοίως καὶ ἡ γυνὴ οὕτως νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς της. μὴν βλασφημήσῃ, μὴν γογγίζῃ, μὴν εἰπῇ ἄσχημον λόγον ἀπὸ τὸ στόμα της. ἐὰν θέλεις νὰ κάμῃς καλὸν διὰ τὸν ἀποθαμένον, κάμε ἐλεημοσύνην διὰ ταυτὸν. δὸς

τοὺς πτωχοὺς ὀρφανοὺς, τοὺς ξένους, τοὺς φυλακωμένους, τοὺς ἱερεῖς, νὰ εὐχηθοῦν διὰ ταυτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, νὰ μνημονεύεται. ἐὰν θέλεις νὰ κάμης καλὸν τὸν ἀποθαμένον, κάμε τὰ τρίμερά του, τὰ ἔννατά του, τὰ σαράντα, τὰ χρόνια του. τὴν ἀκολουθίαν του ὅλην κάμε λειτουργίας ὅσας δυνηθῆς, καὶ μὴν κιτάξης νὰ τὸν θάψης εἰς τόπον ὁμορφον καὶ καλόν. ὅπου τὸν βάλῃς, δὲν βλάβεται. ἐὰν τὸν θάψης εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας, τίποτε δὲν ὠφελεῖται ἀπ' αὐτό. ἐὰν τὸν κηδεύσης ἔξω, τίποτε δὲν βλάβεται ἢ ψυχὴ του. μόνον ἄς εἶναι καλὴ, καὶ ἀξία τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. ἄναψε κερὶ εἰς τὸν τάφον του. ἐὰν δύνεσαι, καὶ κανδύλην κρέμασαι, νὰ καίῃ εἰς τὰς ἑορτάς, καὶ ταῖς Κυριακαῖς. εἰς αὐτὰ μόνον ἐξόδιασε. τὰ δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα φαντάσματα, βλάβη εἶναι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀποθαμένου. ποῖα; νὰ μὴν τὸν θάψης μὲ ἀσίμια, μὲ στολίδια, μὲ ἄλλαις ἄρεπαις φαντασίαις. ἐκεῖνα ὅλα δός τα εἰς ἐκκλησίας. δός τα εἰς ταῖς ὀρφαναῖς, εἰς ταῖς πτωχαῖς νὰ συγχωροῦν. δός τα τὸν ἱερέα νὰ τὸν μνημονεύῃ, εἰ ὅπου θέλεις δός τα, μόνον εἰς τὸν τάφον μὴν τὰ βάλῃς, ὅτι τίποτε δὲν ὀφελᾶται ἀπ' ἐκεῖνα ὁ ἀποθαμένος. τὸ λοιπὸν, ἄρχοντες εὐλογημένοι, ὅσοι ἠκούσατε, ποῖα εἶναι τῆς χριστιανικῆς τάξεως τὰ ἔργα, κάμνετέ τα κίόλας, ἵνα καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ νῦν κοιμηθέντος, εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν του. αὐτῷ ἢ δόξα εἰς αἰῶνας, Ἀμήν.

Δαμασκηνός Στουδίτης, Θησαυρός Δαμασκηνοῦ, υποδιακόνου καὶ Στουδίτου του Θεσσαλονικέως, μετὰ τῆς προσθήκης ἐν τῷ τέλει καὶ ἐτέρων ἐπὶ λόγων ψυχοφελεστάτων καὶ τῆς ἐξηγήσεως του Πάτερ ἡμῶν, παρὰ Νικολάω Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων, Βενετία 1751.